

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XIII.

V Ljubljani 21. rožnika 1860.

List 13.

Sveti Alojzi,

z gled za šolsko mladost.

Beseda žkofa in kneza Lavantinskiga, mil. gospoda Antona Martina, o začetku šolskiga leta 1859 in blagoslovljenjani podobe sv. Alojzja v Marburgu.

Venite filii, audite me; timorem Domini docebo vos. Pridite sinovi, poslušajte me; strahú Gospodoviga bom vas učil. (Ps. 33, 12.)

I. Ljubljena šolska mladina! Novo šolsko leto se pričinja — nov odloček v velikih bukvah življenja. — Kako rezen trenutek je šolskimu mladenču začetek šolskiga leta! —

Novo šolsko leto, preljubi, vam je veliko noviga in lepiga v dar prineslo, kar ima za vas velik in nasledkov bogat pomen. Vpervič vidite spodbudno podobo sv. Alojzja, zavetnika šolske mladosti (*), ki kakor sveta zvezda altar záliša; pervikrat sim jest danes kakor vaš vikši pastir pred vami, vam s svetiga mesta ta imenitni vzor ali zgled razlagati, vas spodbudovati, de ga posnemajte. Pač lepa, obilno podučna podoba, ki so vam jo vodniki in dobrotniki tih šól iz ljubezni oskerbeli, ki jo je umetnik iz ozira na šolsko mladino izverstno izdelal. Zdi se mi, de prav glasno in prijazno učencam, ki sem prihajajo, govori lepe besede kronaniga pesnika: Venite filii etc. „Balite, šolski mladenči; strahú Gospodoviga vas hočem učiti.“ *Initium sapientie timor Domini.* (Eccles. 1, 16.) „Strah Božji je oče modrosti.“ To je zapopadek podobe, to je naj imenitniši naloga vašiga življenja. „Bojte se Bogá, in spolnujte Njegove zapovedi; zakaj to stori človeka popolnoma.“ (Eccl. 12, 13.) To vam skazuje sv. Alojzi, naj lepši zgled šolske mladine.

II. Šolski mladenec vsako leto položi kamen k velikimu poslopju svoje olike, svoje časne in večne sreče. To poslopje vsestranske izobrazbe sloni na štirih glavnih stebrih, ki so podpornje prave kreposti in učenosti: na veri, natoroslovstvu, modrovstvu in pravništvu. Lejte, kako bistroumno so s svojimi znamenji razstavljeni pred nogami sv. Alojzja! Angeli deržé znamenja tih štirojnih glavnih učenost, nam v skazovanje, de vsa vednost izhaja od zgorej, iz začetja luči, in de mora tje gori peljati. Vsa učenost brez Bogá je revšina in praznota.

1. V sredi pomenljive podobe na prvim mestu terpoli angel deržé kelih z imenitnim znamenjem vere ali bogoslovstva. Vera, pravo spoznanje Božje, živa zaveza z Bogam, je sredina vse učenosti, ravno kakor je Bog začetnik vsiga dobriega in lepiga. „To je večno življenje,“ pravi naš božji Gospod in Učenik, „de ljudje spoznajo Tebe, samiga praviga Bogá in Očeta, in kteriga si poslal, Jezusa

Kristusa.“ (Jan. 17, 3.) Kdor svojimu učenju podstavi podlago vero, je enak modrimu možu, ki svojo hišo zida na skalo. Naj prihajajo tudi viharji življenja in še tolikanj grenke poskušnje, njegova hiša se ne bo poderla; zidana je na skalo.“ (Mat. 7, 25.) Kdor se brez vere šola, zida na pesek. (Mat. 7, 26.) Celó nejeverniki so petrebo vere tako spoznali, de je že Ciceron svojim verstnikom terdil: „Nahajajo se ljudstva brez mést, mesta brez zidov, ne pa nobeno ljudstvo brez vere.“ Vednost ima res v sebi strašno moč za mir in blagor, kakor tudi za nesrečo in pogubo sveta; ali kako resnična je beseda velikiga učeniga Bakota Verulam-skiga: „Vera je dišava, ki učenost gnjilobe obvaruje.“ — O vera, ti prezala nebeška hči! kaj bi revni pozemeljski popotnik brez tebe bil — kaj bo šolski mladenec brez vere? Zgubljen sin, ki svojiga duha z otróbi pita. Le samo prava, od Boga razodeta vera, ki od Boga izhaja in k Bogu pelje, daje naukam luč in posvečenje.

Moji preljubi sinovi, varujte se trojniga brezna dan-današnjiga nesrečniga časa: a) Brezvernosti, ki tako rada po šolah hobotá, de mladenec ima leto na leto slabiji vero, in brez vere šolo zapusti. Človek brez vere je ladija brez kompasa. b) Varujte se verske vneumnosti (indiferentizma), te novošegaste priljubljene vere. „Le en Gospod je, ena vera, en kerst.“ (Efež. 4, 5.) c) Varujte se plahovérstva ali strašljivosti v veri; ruja je naše duše, ki naj blagši glave ugonobuje (*). „Kdor ni z menoj, je zoper mene, in kdor z menoj ne zbira, razsipa“ (Luk. 11, 23), pravi Gospod. Nikar de bi vam bila vera zgolj za um; bodi vam sosebno za serce in življenje; potem bote v njeni svitlobi srečno hodili po poti čednosti in vednosti (**).

2. Veri ob desni terpoli angel z znamenjem modrijanstva. Oko ima na vero obrnjeno; le od nje dobiva potrebno svitlobo, de bi v zmote ne zašlo. Modrijanstvo, od razodenja Božjiga razsvitljeno, je enako ljubeznjivi jutranji zvezdi, ki nas k Bogu pelje; modrijanstvo brez božjiga razodenja je enako berleči laterni, ki pri belim dnevu le čad in dim razširja. Vselej resničin je pregovor: „Philosophia obiter gustata abducit a Deo; penitus hausta adducit ad Deum.“ „Modrijanstvo po verhu okušeno od Bogá odvráča: do globočine zajeto k Bogú zavrača.“

Krilate modrosti nam kaže dvojno znamenje, odperte bukve, ki so podoba pridniga učenja, in svitlo zerkalo,

*) „Kaj pomaga.“ pravi profesor Kandler v svojim programu, „kaj pomaga učena šola, iz ktere bi izhajali le latinski zanikarkeži, greški prepeluhi (lenuhi), učeni prešečtniki in izučeni sleparji, ne pa čuvarji sv. vere, ne varhi čednosti, ne zavetniki pravici, ne podpornje deržavi, ne stebri sv. Cerkvi?“

**) Šola, v kteri se z Bogam ravná, je ravno tako blagoslovljena, kakor hiša egipčana, ki je Jožef vanjo in iz nje hodil. „Druge podstave ne more nihče vložiti, razun ktera je vložena, in ta je Jesus Kristus.“ (1. Kor. 3, 11.)

*) Ta prezala altarna podoba je zmalana od g. galerijniga vodja Tunnerja v Gradcu in na posredovanje gimnazniga vodstva v Mariboru so jo dobrotniki za ondotno cerkev svetiga Alojzija kupili.

podba samiga sebe. Kako tehtniga pomena ste obé podobi vsakterimu šolcu! — Vsaki dan predrazniga šolskiga časa je list v velikih bukvah življenja, popisan z dobrim ali hudobnim djanjem. Kar koli se učiš ali zamudiš, kar koli počneš ali opustiš, vse tvoj angel piše v bukve življenja, in ti boš v dan sodbe zapisano našel, prej ali poznej, tode svesto in zanesljivo, in poprej kot sam misliš. O daj si torej zapomniti lepe besede modriga: „Veseli se, o mladenec, v svoji mladosti, in naj bo tvoje serce prav dobre volje; vedi pa, de te bo Gospod zavolj vsega tega na odgovor tirjal.“ (Eccles. 11, 9.)

Ne pozabi pa zraven svojiga učenja vsaki dan pridno prebirati bukev svoje vesti; ona je zerkalo ali ogledalo tvoje duše, — bistri studenec spoznanja samiga sebe, ki je nar potrebniji vseh učenost na zemlji. Brez spoznanja samiga sebe je nar večji modrijan neumnež. Torej so stari greki ko naj vikši pravilo ali načelo modrijanstva postavili pregovor: „Človek, spoznavaj samiga sebe!“ Še lepši, še obširniji kliče zastran tega véliki Avgustin: „O Deus meus! cognoverim me, cognoverim te!“ Kako pozno sim jél Tebe, Ti edina lepota, in sebe in svojo revšino spoznavati! Ti pa, lepoupi mladenec, nobeniga svojih dni ne dokončaj, de bi ne bral v bukvah svoje vesti, de bi se ne pogledal v zerkalo svojiga življenja ter ne preiskal, koliko si napredoval v dobrim, ali pa v hudim. — Ako si čez dan klasiške nauke prebiral, poprašaj se zvečer, če ti niso kje bogovi (maliki) grekov in latinov keršanske misli in čuti iz serca pregnali, ter si se morebiti le prekmal ponejeveril, desi nisi ne mislil, ne hotel. — Ako si se z naturnimi vedami pečal, si premišljeval kakor nekđaj modri Salomon, izopov germ ob steni do visokih ceder na Libanu; si preiskaval grudine v njih postavi, od kremenca do svitliga solnca; vprašaj se, če je tvoje serce še čisto od natóriniga malikovanja sedanje šege? — ali če si nisi postavil altarja, na katerim samiga sebe malikuješ? — O, precenitev samiga sebe ob našim času je nevaren spotikljej, nad katerim jih je že tavžente šolskih mladenčev padlo. Spoznanje samiga sebe pelje k ponižnosti in pametnosti, ki daje učenosti lepoto, učivni mladini pa tisto ljubeznjivost, ki v srečnih dnevih govori s svetim pevcam: „Non nobis, Domine, non nobis; sed nomini tuo da gloriam.“ „Ne nam, o Gospod, ne nam; ampak Svojimu imenu daj slavo.“ (Ps. 114, 1.) Pa tudi v dan težke poskušnje vdano reče: „Bonum mihi, quia humiliasti me, ut discam justificationes tuas.“ „Dobro je zame, de si me ponižal, de se učim Tvojih postav.“ (Ps. 118, 71.)

Pridno učenje in molitev ste obojni peruti, na katerih se šolska mladost k pravi modrosti povzdiguje. Spoznanje Božje in samiga sebe s strahom Božjim vred je sveta deteljica prave modrosti. „Ne bodi moder v svojih očéh; boj se Bogá, in varuj se hudiga. Po vsih svojih potih na Njega misli, in bo tvoje stopinje vravnaval“ (Preg. 3, 6—7). Tako govori Duh Božji, govori zlasti tebi, šolska mladina. „Initium sapientie timor Domini.“ „Začetek modrosti je strah Božji. (Konec nast.)

Elizabeta Seton,

začetnica in prava prednica usmiljenih sester v zveznih državah severne Amerike.

(Iz Angleškiga *).

Elizabeta Ana Bailey (Belé) je bila rojena v mestu novim Jorku l. 1774. Bila je mlajši dveh hčeri dr. Bailey-a. Ker je bila že v nar prvi dobi svojiga življenja mater

zgrabila, je vsa odrejna skerb slonela na očetu, kterimu je pa ona njegovo skerblijvost povračevala z detinsko ljubeznijo, kakoršna se le redko najde. Ta detinska ljubezen je bila studenec vsih njenih djánj, nagib vsih njenih opravil. Z bistrejšim umam, stánovitno voljo in zdravo razsodnostjo, s kterimi je bila obdarovana, je ob enim nekako nadomestovala v svojih naukih učenike, ki jih takrat v novim Jorku še niso mogli imeti. Od prve mladosti je imela nagnjenje do pobožnosti, in zmiraj je nosila pri sebi križček, ter se čudila, kakor je pozneje pravila, de tudi protestantje ravno tako kakor katoličanje ne želé tega znamenja odrešenja imeti. Veliko veselje je imela nad branjem sv. pisma in duhovnih bukev. Popisovanje samostanov in sobivališ, kar je med drugim brala, jo je navdajalo z začudovanjem do taciñ naprav, in zlo je milovala, de kaj taciga protestantje nimajo.

V svojim 18. letu je stopila v zakon z Vilhelmam Seton-am, kupcam v novim Jorku. Imela je 5 otrók, 2 sina in 3 hčere. Ker so zdravniki Setonu zavolj njegoviga slabiga zdravja na morje svetovali, ga je spomladi 1803 spremljala na Laško, in je bila samo svojo naj starši hčer Ano seboj vzela. Tri tedne potem ko so bili tje prišli, umerje Seton. Ker je bila odkritoserčno dobra in pobožna, je svojimu možu pred njegovo smertjo tolažbo in pomoč skazovala, kolikor se je iz une vere dalo, ki sta jo obá imela za pravo vero. V veri je tudi tolažbe iskala, ko je žalovala, — in ne zastonj. Bog, ki je vidil njeno ravno serce, in se nikoli ne odverne od tistih, ki ga v resnici in odkritoserčnosti išejo, jo je napravil k tisti pravi in sveti katoliški veri, v kteri edini je zamogla tolažilo najti, ki ga je tolikanj potrebna bila. V tem ko je v Livorni čakala barke, de bi se v Ameriko vernila, jo prijateljica, hoté njeno serce nekoliko razjasniti, pregovoril, de neko nedeljo med veliko sv. mašo v katoliško cerkev gre. Bilo je že blizo povzdigovanja, ko v cerkev stopi.

Lepota in slovesnost svetiga opravila, gorečnost in ponižnost klečijoče množice jo gine in verže se na kolena pred altarjem. Bog, ki jo je pripeljal do altarniga znojja, gre tamkaj v njeno verce in razsvetli s prvimi žarki svoje sv. vere dušo, ktero je bila že poštenost in odkritoserčnost pripravila za te nebeške vtisljeje in za milost, de se je odsihmal samo in edino Njegovi službi posvetila. Še dolgo po maši moli in prosi Očeta svitlobe, de naj bi odpravil dvome, ki jo terpinčijo, ter ji pokazal pravo pot. Po tistem je šla večkrat v cerkev molit. Njena goreča molitev je bila uslišana. Bog ji ni le samo resničine poti pokazal, obdaroval jo je tudi s preobilnimi milostmi, storil jo je eno tistih svetlih zvezd, ki lepšajo in razaviljujejo steze keršanske pobožnosti, storil jo je gorečo in jasno svetečo luč, ki je na daljno širjavo dobrotno delala.

Zapusti Laško s terdnim sklepam, resnice iskati, in ko domú pride, brez pomude poskerbi za obiln nauk v tej tako imenitni reči. Presvetva se z več mašniki in dopisuje z mnogimi nar bolj razsvitljenimi bogoslovi katoliške Cerkve, med kterimi je bil dr. Cheverus, pozneje škof v Bostonu, in še pozneje vikši škof bordoanski (Bordeaux) in kardinal, s kterimi se je pa vender še le 8 ali 9 let po svojim spreobrnjenji osebno soznanila. Veliko časa je obračala v branje verskih bukev, in nahajala je posebno veliko veselja v spisih in življenji sv. Ignacija Lojolana, iz česar je pridobila prvo nagnjenje k redovnemu življenju. Serčno spolnuje navdajanja gnade Božje, in desiravno je previdila, de bo imela veliko terpeti zavolj tega, kar si je odmenila, se oberne poslednjič do Mateja O' Briena, kurata šen-peterske cerkve v novim Jorku, in ga prosi, de naj jo v katoliško Cerkve sprejme. Bila je tedaj od njega pogojno keršena in pridjano ji je bilo še ime presvete Marije Device. V god oznanovanja M. D., 25. sušca 1805, je prejela prvo sv.

*) Ta mikavni in spodbudni spis je bil naš rojak ranjki Lorenc Lavtišar nekimu svojimu duhovniku dobrotniku poslal iz Amerike, s čimur je, kakor sploh večkrat, pokazal svoje lepo hva-

lešno serce do dobrotnikov. Naj k temu še pristavimo, de nad nikomur nismo toliko šlahtne ljubezni do svojih nekdanjih učencikov spoznali, kakor nad ranjkim Lor. Lavtišarjem. Vr.

Obhajilo. Ta praznik je zmiraj kakor obletnico obhajala s posebno hvaležnostjo za neprecenljivo milost, ki jo je bila dosegla.

Po spreobrnjenji ji je bilo v novim Jorku zares prav težavno živeti; ker majhni dohodki, ob katerih je mogla po smrti svojiga moža živeti, za njeno deržlno niso bili zadostni, je pogrešek z učenjem mladosti nadomestovala.

(Dalje nasledva.)

Judje v avstrijskim cesarstvu.

(Spisal Val. Sezun.)

(Konec.)

Ker je tedaj deržavna postava odpravila kazni, ki so zadevale jude, kateri so keršanske posle in rokodelske učence imeli, ona vender ni imela namena in ga tudi ni mogla imeti, kristjanov oprostiti v njih vesti, de bi dotičnih cerkvenih postav več ne spolnovali. Zavoljo tega mora cerkev, ktere deržavna postava več ne podpira, zdaj sama toliko bolj paziti, de se njene zapovedi spolnujejo.

Vsak kristjan, kateri pri judu stanovitno službo prevzame, ali z judi kakor v eni družini vkup prebiva, in vsaka keršanska dojka, ki judovske otroke doji, pade v velik greh, in kdor v tem grehu ostane, ako je ravno od Cerkve opominjan, ta si nakoplje kazni, ktere Cerkev v ti reči žuga. Še veliko huji bi se pregrešili starši in varhi (irofi), ako bi se prederznili, svoje otroke judu v poduk ali v službo dati. Oni bi duše svojih otrok, pa tudi svoje duše v pogubo pripravili. Kaj bi se bilo li nadjati od fanta ali dekleta, ki bi bila v judovski hiši zrejena? Kdo jih bo keršanskih resnic učil, in ljubezen do Kristusa Gospoda v njih serca sadil? Kdo jih po potih Božjih zapoved vodil, jih k dobriemu vneval, pred hudim varoval? In če so tudi judje po deržavni postavi dolžni, take otroke k Božji službi in h keršanskemu nauku v cerkev pošiljati, je vender težko, na tanko čuti nad spolnovanjem te postave, in dalje, kaj bi jim pomagalo podučevanje v cerkvi, če pa domá nimajo ne dobriega zgleda, ne opominjevanja k pobožnosti, temuč le slišijo, kako se Kristus Gospod preklinja, in vidiijo, kako se On in njegova sv. vera sovraži in zaničuje!

De bi bolj pokazali, kako veliki so ti grehi, in de bi verne bolj pred njimi obvarovali, — mi te grehe sebi kakor škofu prideržimo, tako de noben mašnik, kateri ni posebno pooblasten, od grehov, ki so škofu prideržani, odvezovati, — od tih grehov odveze deliti pravice nima in je imeti ne smé, razun v nar večji sili, ktera se v smertni nevarnosti primeri.

Ako se je kdo pred tem našim naznanilam k judam v službo vdinjal in to dal pri gosposki poterdi, ga imenovano prideržanje le takrat zadene, ko bi v službi pri judih še ostal, ako ravno je čas, za kteriga se je bil pogodil, že pretekkel. Sicer velja naše naznanilo le za tiste službine pogodbe (kontrakte), kateri bi se še le po njim storile. . .

V škofovo prideržanje torej padajo:

I. Slehern, kateri bi po tim oznanilu z judi kakor v eni družini (familli) vkup stanoval, ali pri njih za izrečeno plačilo za dokazan čas kakor hlapec, rokodelski pomočnik i. t. d. stanovitno službo prevzel; in tiste ženske, ki bi se k judovskim otrokam za dojke ali pesterne vdinjale ali kakoršno stanovitno službo koli pri judih opravljale.

II. Tisti starši in varhi (irofi), ali kdor scer čez otroke oblast ima, kateri bi svoje otroke pri judih v poduk ali v službo dali.

III. Tisti, ki so sicer pred tem oznanilam pred gosposko veljavno službino pogodbo storili, pa vender tudi po preteklim času te pogodbe, ktera k večjemu eno leto utegne obseči, še dalje v judovski službi ostanejo, ali svoje otroke pri judih pustijo.

IV. Vse osebe moškiga in ženskiga spola, ki bi se z judam ali judinjami meseno pregrešili *).

Dalje prepovejo čast. škof, de se osebe, ki z judi vkup v eni družini prebivajo, ali pri njih služijo, ne smejo ne za kerstne botre ne za priče pri porokah jemati, tudi ne v keršanske bratovšine zapisovati. Kteri v imenovanih zadevah z judi še ostanejo, akoravno so bili od dušnega pastirja zavoljo tiga opominjani, se ne smejo po njih smerti po keršansko pokopati, ako se pred svojo smertjo z Bogam ne spravijo in svojiga pohujšanja saj pred dvema pričama ne prekličejo. Njih pogreb na pokopališu naj bo brez vsih cerkvenih ceremonij in brez duhovniga blagoslova. In ako so se pred smertjo sicer z Bogam spravili in pohujšanje preklicali, se jim duhovski blagoslov ne smé odreči; slovesnosti pa se jim vender nikakoršne ne smejo dopustiti.

Ta škofov razglas se mora s primernim nagovorom tri nedelje zaporedama s prižnice oznaniti, in to oznanilo vsako leto prvo nedeljo v adventu ponoviti. — Varovati se je pa vsiga, kar bi verne nepeljevalo, jude sovražiti in preganjati. . . Kristjan naj se varuje pred nasledki judovskiga sovraštva do kristjanov, nikar pa de bi jim sovraštvo s sovraštvam vračeval, temveč naj jim vse dobro privoži in za njih speobrnjenje k pravi veri moli.

Pa ne samo s prižnice, tudi v spovednici in v posameznim podučevanju, naj iše duhovni pastir, kjer bo treba, vernim v ti reči koristiti. Naj jim popisuje nevarnosti, ki izhajajo za vero in nravo (moralnost) iz tesne obhoje z judi. Naj jim pravi, kako nespodobno je za kristjana, služiti pri judih, kterih predniki so bili Gospoda Jezusa Kristusa v smert na križu izdali, in kateri njegovo presveto ime sovražijo in preklinjajo, — in polni taciga sovraštva do kristjanov tudi njim, kar je mogoče, škodovati išejo.

Ako bojo mem vsih tih prepoved še celo keršanski otroci z judi vkupej stanovali, ali pri njih služili in se učili: naj dušni pastir toliko bolj pazi, de bojo v keršanski veri in v lepim zaderžanju vterjeni, — de bojo h keršanskemu podučevanju pridno hodili in svoje verske dolžnosti na tanko spolnovali. Vsaka dotična nemarnost naj se berž c. k. vradnijam naznani, kterim je ukazano, dobro čuti, de bojo taki otroci dolžnosti sv. vere in cerkvene zapovedi natanko spolnovali.

(Po Oestr. Volksfrd. Nr. 99 t. I.)

Zavoljo tiga škofijskiga razglasta so judje po Galiciji velik vriš zagnali; eni izmed njih so se celo prederzali skerbnu škofa pri c. k. ministerstvu zavoljo tega tožiti. Rabinarski izreki prepovedujejo že od nekđaj judam, pri kristjanih služiti, ker bi tam jedi imeli, ki niso „košer;“ ali kdaj je še judam kdo te izreke njih rabinarjev za hudo vzal? Oni pa zavoljo te pravične naredbe sv. Cerkve tolikanj ropčejo!

Misijonsko.

(Dalje.)

Bravcam našiga lista je veči del iz raznih pisem stan afrikanskiga misijona dobro znan, torej le nektare reči še posnamemo iz poslednjih naznanil.

Pri sv. Križu so se misijonarji dolgo časa zanažali na mladost, in več let so imeli z njo veliko opraviti. Ko je pa g. misijonar Lanz zbolel, se je pokazala iz černih koč tudi černa nehvaležnost in prirojena razuzdanost. Nar manjši keršen fantič je razodel grozne ostudnosti bolj odrasene misijonske mladosti, in ko so jih hotli strahovati, so se vsi veči zgernili ter odzunaj v misijonske stanovanja

* Te prideržke je bil v přzemiselski škofsi 28. mal. trav. 1753 škof Vaclav Hieronim Sierakowski vpeljal, ali velikoveč jih iz poprejšnjih časov o priliki enciklike papeža Benedikta XIV. od 14. rožnika 1751 „A quo primum“ do vélicih škofov in do škofov na Poljskim ponovil. Za mesene pregrehe z judi je bila smertna kazen postavljena.

vpili, de bodo vse kočisa (tokule) požgali, če se le gane kdo, de bi jih strahoval. Bilo je deset tacih puntarjev, med njimi dva keršena, in vse prizadevanje, jih nazaj v misijon spraviti, je bilo zastoj. Vsi zunaj eniga fantiča so pobegnili k spačenim kupčevskim služabnikom. Le en sam se je bil v nar veči revšini in boleznj vernil; neki drugi, ki je bil po obleko prišel, in je na gosp. Lanzovo pregovarjanje ostal, je čez malo dni, posvarjen, zopet ubežal in celo svoj katekizem in molitve bukve v vodo vergel. Strašna je potuha in svojeglavnost zamurska; kljubovati in nagajati znajo, kakor de bi jih peklenški sam učil in jih mende tudi res uči. Temu naj se pa nihče nikar ne čudi pri narodu, ki je že od začetka imel tako grozovito spačeniga očeta in je potem zmiraj v divjosti živel: čudež le bi bil, ko bi drugačnejši bili. Ozre naj se pa sleherni rajši sam v svoj kraj, in čudimo se, kako je mogoče, de pri nas pri tolikih milostih in pomočkih k modrosti in svetosti mnogi zmed mladosti niso dosti boljši mem unih nehvaležnikov med zamurci. Zakaj grozovitna je tudi pri nas dostikrat nehvaležnost otrok do staršev, nehvaležnost starih in mladih do njih duhovnih učencikov, — strašna je razuzdanost, ki se enkrat mladosti polasti! Ali ni marsikteri enak steklimu psu, ki ne vidi lepiga zgloda, ne sliši dobriga nauka, — ki ne pozná druge postave razun svojiga volčjiga nagnjenja, — zraven tega pa na vse kraje s hudimi kletvinjami in psovanjem grize!

Sploh se je prizadevanje z mladostjo pri tem misijonu dozda dosti slabo splečevalo. Otrok je sploh voljan, dokler je v mehkih letih; ko se hude nagnjenja zbudé, ki jih je treba krotiti, pa rajši za starimi potegne, ki jih vidi izprežene. Exempla trahunt. Gosp. Lanz je bil torej sklep storil, z odrasenimi poskusiti. Podajo se torej neki dan v Jok, ki je 5 ur od sv. Križa, povabijo vse glavarje v svoj šotor k uku. Pridno prihajajo in zvesto nauk poslušajo. Dva poglavarja sta vsaki dan čez uro deleč prihajala in sta po 3 — 4 ure tamkej ostajala. K sklepu misijona postavijo misijonarji tamkej znamenje sv. križa med Kiki, ki so ga černuhi imenovali les abuna-Jodov, ki ima posebno moč. Dongolane, kupčevske služabnike, odganjati, in s prepričanjem, de pri Kikih saj upanja ni popustiti, se v svoje misijoniše vernejo. Pozneje se je ta narod k reki premaknil in g. Lanz jih je hodil vsaki dan nadalje učiti. Dva glavarja, več odrasenih, veliko mladosti — do petdeset oseb, se je vsaki dan k njemu zbiralo, in so se učili sáj Odršenika. Njegovo blaženo Mater spoznavati, in se privadili znamenje sv. križa delati. Koliko de se jih je prijelo in iz kakošnih nagibov de so poslušat hodili, se ne vé; nekteri so tudi plačilo za svojo pričujočnost tirjali, ker so menili, de s tem misijonarjem služijo. Nauke misijonarjeve so hvalili, ko jih je bilo treba spolncvati, je bilo pa malo sadú. Obljubili so mu poglavarji, de se bodo jeli oblačiti, pa nobeden ni hotel pričeti; sklical je kiške in tuiške glavarje, de bi se umirili in ne zmiraj bojevali zavolj ropanja živine, jih je tudi spravil; tode v kratkim so bili zopet v puljavi.

Od 32 misijonarskih otrok jih je bilo pri odhodu laških misijonarjev od sv. Križa še 12, in ostala sta bila tukej misijonarja Lanz in Kaufmann, ki je prišel z Gondokore; zdaj pa sta morebiti z mladostjo vred že v Šelalu.

(Dalje nasled.)

Opomba k „šmarnicam.“

„Šmarnice,“ ta prelepa pobožnost „Marijniga mesca,“ ki se, hvala Bogu! tudi po Slovenskim skozi le bolj razširja, té ljubeznjive „šmarnice“ so za letas že dokončane. Vender bi jest rad še nekaj omenil o njih, kar bi, čeravno za letas že prepozno, saj za prihodnje čase mnogo pripomoglo, privabiti zmeraj več prihajavcov k ti lepi pobožnosti.

Gotovo je, de veliko veliko moč za privabljenje ljudj k „šmarnicam“ imajo že tiste zanimive in mikavne berila, ki se v teh shodih prebirajo poslušavcam na vsak dan Marijniga mesca. Koga li bi ne mikale té zanimive prigodbe čudovitih spreobrnjenj na priprošnje Marijne, ki se slišijo brati ali pripovedovati v teh zbirališih? Kteriga serca bi se ne prijeli ti lepi nauki, ga ne ganili ti močnozi zgledi, ne ogrele te serčne molitvice, ne razveselile te pomembne „cvetlice“, ki vsak dan prinesó kaj noviga, podučniga, spodbudniga?

Al — nar veči mik k šmarnični pobožnosti je vender le — petje. Prepevanje lepih pesem v slavo in za pomoč Marije, posebno če imajo te pesmi prav žive in serčne napeve (viže) — ne po umetniško zavijane, temuč naravno iz serca tekoče, kterih se lahko vsakter koj navadi, de jih le sliši, ako ima le količkaj dobriga sluha — tako prosto poljudno petje, če le prav vbrano in živo, ima čudovito moč do človeškiga serca, ga, tako rekoč, vleče silama na - se, ga vnema, požlahtnuje, oblagruje. — Tako lepo petje je gotovo naj veči mik, naj močnejše vabilo za prihajanje k „šmarnicam.“

Naj bi si to dobro zapomnili vsi vodniki šmarniških pobožnost, in naj bi skerbili pri njih ne le za mikavne berila, kakoršnih imamo že mnogo na zber po šmarniških bukvah, temuč tudi za zmeraj le več prav lepih Marijnih pesem v spremljevanje besed in napevov pri petji. Pa naj odberó za to petje še začasa tudi naj boljši pevce ali pevke, ki naj se že pred začetkam Marijniga mesca naučé do dobriga naj lepših Marijnih pesem, de jih potem pri šmarnicah drugim predpevajo: tako se jih bo za njimi kmali privadilo vse zbirališe, in petje bo v veselje ljudem in na čast Marije Device donelo tako lepó, de ga bo veselje poslušati, in vse, kar le gibati more, bo hitelo od blizo in deleč k „šmarnicam.“ Tako bo po lepim petji k njim privabljen marsikteri, ki bi se sicer še ne zmenil zanje. Pri „šmarnicah“ pa pride v priložnost, tudi slišati tiste zanimive in podučne berila, ki so ganile že marsiktero sercé, in spreobrnile že mnogo naj terdovratniših grešnikov. Ta tako blagorni sad je pač vredin, de se zanj poskusi vsak pošten in zdatin pomočnik. Ložjiga, poštenejiga in bolj zdatniga je pa javaljne najti, kakor je, po spričevanji skušnje, lepo petje. Skerbite torej tudi za to vabilo, in vse, kar le zamore in utegne, bo vrelo k „šmarnicam.“ — Petje je vnetje in cvetje k pobožnosti!

Balantinov.

Marija cvetica.

(Es blüht der Blumen eine.)

Razcveta se cvetica,
Nar lepši zmedj vsih;
Svitileji so nje lica
Kot zvezd nadzemelskih.
Komúr se solza vlija,
Ga rane ne skelé.
Če cvetka ta obsija
Bolehno mu sercé.

Če ga sovražnik rani,
Al húdo oboli;
Ga cvetje njé ohrani,
De smerti ne medli.
Nam znana je cvetica
Nebeške milosti;
Prečista je devica,
Marija se glasi.

Marija ljubeznjiva,
Izbrana lilija,
Nevesta sramožljiva
Je svetiga Duhá.
Marii čista sije
Lepota iz njé lic;
Prijetniši ne dije
Nobena zmed cvetlic.

Tolaj cvetica maja,
V dolini solz nam zdih;
Tvoj duh naj nas obdaja,
Kraljica cvetij vsih!
O prosi v britki ječi,
Za mir nam in svetost,
Po smerti pa doseči
Izvoljenih sladkost.

Nožarjev.

Zamurček Jožek Krajski.

(Dalje.)

Pri izpraševanji zastran raznih reči je pri svoji živi domislili take drobil, na kakoršne navadni otroci redkokrat mislijo. Od Heroda, postavim, je vprašal: „Ko je Herod

bolan ležal, so ga červi jedli: ali je smerdelo? je kdo kozlal? itd.“ — Ko je imel majhen zvonček in je vedil, de so tudi veliki, je vprašal: „Če tá mali zvonček ne bo nikoli velik?“ —

Posebno rad je slišal od Jezusa govoriti. Ves obraz se mu je na sladko obrnil, ko je od Njega slišal ali govoril, in prosil je, mu kaj od Jezusa povedati. Vprašal je med drugim na pr.: „Je bil vert (Getsemani) odpert, de so mogli sovražniki priti Ga vjēt? Ko je bil Jezus vsigavedin, je vedil, de bodo sovražniki prišli: zakaj ni dal vrāt zapreti?“ —

Bil je Jožek sramožljiv in vsaka nesnaga se mu je gnjusila. Nekiga prijatla je posebno ljubil in bi bil rad zmirej žnjim. Ko se je pa enkrat uni nekaj nespodobno obnašal, se mu je bil tako zamerzil, de ga ni mogel več terpeti, se ni nikoli več z njim menil in večkrat ga miloval, kaj bo z njim? — Še tako mlad, je imel silno bistro natorno čutilo. Neki dan vidi dva otroka razniga spola po poti čez terg iti, in se precej pritoži, de ni lepo, de „brat in sestra skupaj gresta.“ — Tudi iz sužnosti je nekatere reči pripovedoval, iz česar se je vidilo, de je bila tudi njegova mati sramožljiva. — Ko je o zidavi Ternovske cerkve kak Lah na vertu kako repo izderl, grozd utergal, jabelko sklatal itd., se je nad tem silno hudoval in pri vsaki priložnosti tisal, de naj gre gosp. fajmoštru praviti. — K jezi in maševanju je bil precej nagnjen; kaznovan, je bil hudo razžaljen, pa je kmal pozabil in se iskal prikupiti. Sploh so se hude nagnjenja bolj pozneje razodevale.

Gospod Lanz pri sv. Krizu pripoveduje, kako tesne zapopadke je pri odrašenih zamurcih našel, ko je pri njih misijonaril. Kako prav de ima in na kako nizki stopnji morajo odrašeni ostati, ki nimajo naukov, kažejo tudi Jožkovi umeni ali zapopadki v njegovih otročjih letih. Česaravno je bil že precej dolgo v Egiptu pri olikanih ljudéh, je bil vender ves priprost. Večkrat je vprašal, če je ta ali ta podoba živa? Če ima ta ali ta žival greh, ker je to ali to storila? Ko je pa slišal, de le človek sam greši, ker ima dušo ter um in pamet, je vprašal, če je ura človek? (Mende, ker je slišal, de šterkljá.)

Sploh je Jožek verske in duhovne nauke bolj zapopadel kot posvetne. Tudi zatajevanje samiga sebe mu ni bilo neznano. Razposajen fanté ga je bil neki dan s šibo po glavi vdaril, ni mu pa nato nič žaliga storil; rekel je: „To Bog prepoveduje.“ — Ko sim mu rekel, de ne bo sam nič imel, če denar dá, je rekel: „Bom pa ubog: sej je tudi Jezus ubožin bil.“ —

Od svoje rodovine je naslednjič pravil: Oče je umeril še mlad, prejden je bil fant z materjo uropnjen. Ravno uboge zamurske vdove z otroci so v nar veči nevarnosti zavolj človekoroparjev, ker take nimajo koga, de bi jih branil. Eniga brata in eno sestro je paša vzel (mende po sili?), mlajši sestra je umerla. Oče, kakor je bilo iz njegoviga govorjenja znati, je bil zmed višjih med zamurci, imel je svojo hišo in druge ljudi, ki jim je zapovedoval. — Vsuznjen je skoz pušavo šel na kameli; njegova mati na drugi kameli blizo njega. (Dalje nasl.)

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Suhora pri Metliki 11. junija. — f—. Kvaterno nedeljo, 3. dan t. m., smo se znašli pri nas res v veliki nevarnosti. Malo je manjkalo, de nam ni farovž pogorel, in s farovžem cerkev in drugo poslopje. Neprevidni zidarji so v gorenjem nadstropji bervanje kar naravnost v dimnik vzdali, in ga le samo z ometam nekoliko ometali. Tenak omet pa se je odlušil, ne vem, ali sam ob sebi ali kadar je dimnikar stergal dimnik, in gol les, suh ko poper, je gledal zdaj v dimnik. Spodej iz peči pa se iskrica vterne in kviško ferli, ter na okajenem bervnu obvisi. Bervno se

vname in pod tlakam tli, tli tako dolgo, dokler v praznik svete Trojice jutraj zgodaj skoz tlak nekoliko duška ne dobi, ravno ko dekla po nekem opravilu pride pod streho. Plamen zagleda in se silno prestraši, nas kliče na noge, hiti po vode, in je vlije na plamen in na razbeljene tla. Od vsih strani prisopihamo zdaj tudi drugi na pomoč, in ogenj gasimo, kakor vemo in znamo. Tode bervanje je bilo na tistem mestu, na katerem se je plamen najpoprej pokazal, že tako močno razgorelo, de ga nič družiga ni več kviško držalo kot tlak zgorej, in spodej omēt. Ko tadaj druga dekla stopi bližej ognja, de bi ga ložeje polivala z vodo, se razgoreli strop pod njo vdre, in kakor bi vstrelil zaropoče z bervanjem vred v dolenje nadstropje na mostovž. Strah in groza, ki nas je pri tem obšla, se dopovedati ne da. Vedili nismo, kam bi se obrnili, ali bi siroti na pomoč hiteli, ali bi pa gasili razdraženi ogenj, ki je zdaj večji dušek dobil. Ko se prepričamo, de je padla reva še živa, in de se toliki nevarnosti vkljub vendar le ni še prehudo poškodovala, se spet nad ogenj spravimo, dokler ga srečno ne vžugamo z Božjo pomočjo. — Iz ene nevarnosti nas je dobrotljivi Bog otel, — čast in hvala Mu! — ali druga nesreča nas je zadela današnji dan. Lepo so stale še v jutro sterni in drugi sadeži po polji; serce se je človeku smejalo, viditi lepo grozdje po vinskih goricaéh že skoraj v cvetji: o kako vse drugač pa je bilo že na večer ravno tega dné! Popoldne namreč se nebo zoblaci, črni oblaki se privale čez Gorjance, in se dolgo dolgo pretepajo med seboj po obnebj. Po poprejšnji vročini se zdaj zračje shladi, že smo mislili, de smo iz nevarnosti, in de razun kake plohe ali naliva hujšiga ne bo. Na enkrat pa začne ob gorenjem koncu fare toča naletavati. Iz perviga pada le po posameznem zernji, in akoravno debela, ne naredi še velike sile, ker je le redka. Dalj pa ko gre, gostejše se vsipa, dokler se na dolnji strani fare tako silovito ne vsuje, de v dveh naj večjih vaseh polja in vinograde razmelje do drobniga. Ko huda ura mine, bi bil lahko polae brente odbitiga grozdja nabral, in namesto serpa bo po polji kosa pela! Izstradane sirote, so že tako težko pričakovali ječmena, de bi si bili zunim glad tolašili. Toča jim ga je požela in omlatila; še clo semena jim ni pustila! „De sad zemlje daš in chraniš — prosimo te, usliši nas!“ smo goreče prosili pri procesii sv. Resnjiga Telesa dan. Božja volja ni bila, nam ga dati in ohraniti! pa — izidi se volja Njegova! Rano nam je vsekal Gospod, pa jo bo vedil tudi sceliti o pravem času; vzel nam je; pa nam zna spet dati, kadar bo Njemu dopadlo. Ime Gospodovo bodi česčeno!

Iz Maribora naznanujejo „Volksfreund“ posebno ljubeznjiv odgovor sv. Očeta na pismo verne vdanosti, ki so ga prejeli iz te škofije. „Kako vender lepo.“ pravijo sv. Oče, „govori iz tega dopisa vera, spoštovanje in vdanost do Nas in do Stola sv. Petra, in vsaka verstica diha naj britkejši bolečino in pravično nejevoljo katoličanov zavolj sramotniga in božjeropniga počenjanja zoper Naše in apostoljskiga Sedeža svetne pravice in dēdino sv. Petra itd.“ — Zraven veliko tavžent podpisov vernih katoličanov je bilo poslano tudi 2737 gold. a. v., 70 gold. v sr., 20 frankov in 9 cekinov nabirk. — Zraven tega je podpisanih 1000 gold. na papeževo posojilo.

Iz Gorice 15. roznika. — Že je bilo vse pripravljeno, po stari navadi prav slovesno obhajati veliko procesijo v dan presv. Resnjiga Telesa. Razpostavljeni so bili mlaji s cvetlicami in venci, visele so sem ter tje svete podobe, na oknih so stale sveče, štirje zalo okinčani oltarji so tudi pričakovali svojiga trikart svetiga Ženina, in marsikako nedolžno serce je hrepenelo po začetku te preblage pobožnosti; tode zastonj. Dež, ki je dobre pol ure pred odločenim časam te slovesnosti začel prašiti, sicer pa skor celo predpoldne blagovito zalival naše verte in polja, nam je za le-

tas prikratil to dušno veselje. Procesija je bila torej obhajana samo v veži metropolitanske cerkve.

Srečniši so bili č. oo. frančiškani na Kostanjevici, kjer se ta slovesnost vsako leto obhaja ob šestih zvečer in pa po prijaznem hribcu pod senco divjih kostanjev ko prijetno dišečih lip. Dež je prenehal celo popoldne, skorej do trenutka, ko je bila procesija dokončana. Kot vse druge leta jo je povikševalo tudi letas mestno godbino društvo v svoji lepi opravi (uniformi). K obhajanju te slovesnosti privre navadno na Kostanjevico obilna množica ljudstva, razne verste in stanú. De napuh marsikoga spridi, kot je uniga nesrečniga Justina iz angeljskiga mnih v satanskiga razbojnika in samomorca spremenil, de napuh spači človeka tako, de clo zatere vse spoštovanje do Njega, ki ga je stvaril, odrešil in posvetil, misleč si jo: sim več kot Bog; ali saj ni vikšiga nad mano; — nas, žalibog, učijo zgodbe cerkvene in svetovne, nas prepričajo vedno bolj skušnje vsakdanje. Te žalostne resnice se je utegnil blezo še marsikdo posebno pri obhajnji cerkvenih slovesnost prepričati, kakor sim se jaz sam prepričal pri zgorej imenovani pobožnosti na Kostanjevici. Med drugimi lahkomišljenimi, katerih obnašanje pri taki sveti priložnosti je bilo manj kot spodbudljivo, menim ta čas ko je zvončič v bližnji procesiji vse pričujoče na hribu vabil, se pripogniti trikrat Svetimu in Ga častiti in moliti z vso spodobnostjo, sta bila tudi dva ptuja ošabneža, sedeča na zidu, s klobukam na glavi, dokler ni iz bližnjiga okna svarični glas pošteniga mestjana zagermil: „abbasso i cappelli!“ Na kar osramotena koj z glave potlacita svoji kavurski klofuti. Obžalovanja vredno je pač, de se po ptujcih, ki se po svetu potikajo s trebuhom za kruham, mnogokrat obilno strupeniga semena zatosi med domačine, kar se pozneje toliko scimi in skošati, de zlo kuži nevarni zrak domačiga obnebjja. Pohujšanje mora biti, ali gorjé mu, po komur pride!

Med drugimi bratovščinam, o katerih je Danica že marsikaj povedala, imamo tu že od zdavnje tudi braterno presv. Sercá Jezusoviga in sicer v véliki cerkvi in pri fari sv. Ignacija. Zapisano jih je vanjo prav obilno, gosposkih in prostih. Vsaki petek in nedeljo po popoldanskim blagoslovu odmoli dotični kaplan z ljudstvom nek poseben roženkranc s kratkimi premišljevanji — „koronzino“ — v laškem jeziku pred oltarjem, presv. Sercu posvečenim. Bratovščina ima svoje lastne sveče, s katerimi spremljajo udje odmerliga uda do farne cerkve, kar gotovo krepčá keršansko vezilo vzajemne ljubezni. Danes, v praznik presvetiga Serca Jezusoviga, je bratovščina v farni cerkvi sv. Ignacija imela veliko slovesnost dopoldne in popoldne, kakor ob nar večih praznikih. V nedeljo pa bodo obhajali to slovesnost v véliki cerkvi bratje, ki so tamkej zapisani v bratovščino. Navadno se tudi opravi med to osmino, ako je le mogoče, péta črna maša po ranjcih bratih in sestrah. —

Morebiti bo obveljala una beseda, s katero je O. Stöger pri zadnji svojih konferencij mesca maja priporočeval pričujočim gospém in gospodičinam, namreč osnovati tudi v Gorici uno družbo, mislim po imenu, „Frauen-Verein“ — „gospejsko društvo.“ v dušno kot telesno podporo bolj ubožnih in zanemarjenih deržin, kakor jo že imajo na Dunaji, v Gradcu, v Mariboru, i. d. Zakaj z veseljem smo slišali, de so se bile že nektere gospé potegnile za to reč in de nektere bolj goreče zlahtnice komej čakajo, de bi se berž ko mogoče vresničila. Privošimo jim še potrebne stanovitnosti, ravno tako pa tudi de bi se jim zarosilo tudi neogibno potrebni blagoslova in podpiranja od zgorej, in družba bo čvrsto na noge stopila.

Njih prevzvišenost naš visokočastiti knez nadškof, ki so bili odšli danes osem dni birmat v bovčansko dekanijo, so se nocoj srečno vernili v naše mesto.

In de mož beseda ostanem, nate tudi list že unikrat vam obljubljenih novih udov ss. Cirila in Metoda. Jih bo blizo 200. In kar je še pridjaniga, je za bratovščino.

Ravno imenovane bratovščine bivši predsednik in kot slovenski pisatelj Slovincam dobro znani č. g. Matija Vodšek, proš in opat v Celji, so se 13. t. m. v našem mestu mudili potovaje na sv. Višarje. V živim spominu nam bodo.

J. Furlani.

Iz Sibinj na Sedmograškim. Nedelja presvete Trojice je bila za katoličane vesel praznik. Naša farna mestna cerkva je dobila nove orglje z 28 spremenil in le enim meham, mojstersko — po lastnih mislih storjeno — delo izverstniga umetnika g. Karlna Hesse-ta z Dunaja. Cena jim je 11.000 gld. n. d. — Kadar slišiš flavto, fagot, trompeto, zdi se ti, godca slišati; veličastni glasi trobente in principal-basa zedinjeni s primernimi registri te s strahom navdajo, pa ko bi trenil se ti žugajoči glasi spemenijo v melodijo nebeško. Kakor po rahlim vetru priplavajo mili glasovi „viole,“ „undamaris,“ „dulciane,“ in nehoté se ti ginjeniga serca solze iz oči vtrinjajo. Tega smo se prepričali, ko so orglje od vis. čast. dosp. kanonika Ludvig-a blagoslovljene pervokrat zapele; vse je bilo ginjeno. Rés, nobena muzika, še tako lepa, nima toliko duhovne moči, kakor dobro vbrane orglje, zraven katerih se naj prvi muziki le slovo v cerkvi da! —

Verliga podmojstra je imel gosp. Hesse seboj, ljubljčan je, po imenu France Goršič, vse ga je zamaknjeno gledalo in poslušalo, ko je mojstersko orglje prebiral. Krajnci smejo mojstra pričakovati, kadar se izurjen v domačijo verne. — Tudi nov Božji grob je tukajšnja gospejska družba za 500 gold. napravila. Tako se po trudu mladiga oskerbnika čast. gosp. Adalberta Weber-a cerkva zmiram bolj zaljša. — Praznik sv. Rešnjiga Telesa so katoličani prav slovesno obhajali, staroverci in krivoverci pa po svojim delu hiteli; — kedaj bo en hlev in en pastir? —

Prečastitljivimu gospodu

BLAŽU KERSNIKU,

bivšimu fajmoštru v Železnikah,
za veselo petdesetletnico ali drugo novo mašo 24. rožnika
1860 *).

Stoletja pol že v večnost se je zlilo,
Kar serčna ladija je šla od kraja;
Ovcé čez morje prežvestó sprevaža,
Valóv prenaša razberzdano silo.

In zopet se k visok'mu bregu maja,
Srebernih lás móž odloži kermilo,
Okó v nebó visoko gleda milo,
Sercé v zahvali do Bogá se taja.

Al véšlo le še vdari, lad'ja reče
Vodá zelenih nezorane njive,
Dokler šumenje se valóv ne vleže.

O ladija! naj moč z nebés te krije,
Zavrača zlege naj od glave sive,
Ko jadraš tje, kjer Solnce večno sije.

M. L.

Razgled po keršanskim svetu.

Avstrijansko. Vis. čast. g. O. Atanazi Zuber, bivši škof v Patni v jutrovi Indii, ki je mogel zavolj bolehnosti uni kraj zapustiti, je te dni prišel v Linc, v svoj kapucinski samostan, od kodar se je bil v misijon podal.

OO. frančiškani v Pesti so od leta 1848 do majnika 1860 spreobrnili 278 ljudi k katoliški veri. Med njimi 13 ločenih grekov, 66 judov; drugi so bili iz protestantov.

Tudi na **Tirolskim**, kakor drugod, so se ljubeznjive Šmarnice z velikim veseljem in dušnim pridam obhajale. Iz Prutza pišejo med drugim: „Nar bolj veselo zmed vsiga

*) Visokočastiti gospod fajmošter Blaž Kersnik, ki bodo prihodnjo nedeljo svojo petdesetletnico v Železnikah obhajali, so bili rojeni v Breznici 3. avečana leta 1784, 21. kimovca 1810 pa so bili mašnik posvečeni.

je, de je bila vsm resnica za Šmarnice, in de se je veliko in priserčno molilo, zlasti za čisto ohranjenje sv. katoliške vere v naših dražih Tirolah. Očitno je bilo slišati može zmed ljudstva, ki so govorili: „Kakor so nekaj po pobožnosti sv. rozenkranca albingenško krivoverstvo krotili in premagali, tako bodo po marijanski majnkovi pobožnosti v našim času sovražniki sv. vere kroteni in premagani, in sv. vera se nam bo ohranila.“ — Kjer se može v zaupanji na Boga in Marijo tako moško za čistost sv. vere potegujejo, tamkej jim gotovo ne bo odvzeta.

Dalje se bere v „Kath. Bl.“: In ako kdo ugovarja, rekoč: Kjer ni zbrana vás, ljudje ne prihajajo k Šmarnicam, — mu odgovorim s katoliškim svetnim človekam, ki je na imenovani ugovor prav dobro odvernili: „Ako bi ljudje tudi k drugim opravilam ne prišli, pridejo pa vender k Šmarnicam; sej prihajajo tudi k zornicam v Adventu, v ojstri zimi, — in zanesljivo bodo prihajali tudi k Šmarnicam.“

V Bratislavu se je binkoštni teden 26 protestantov povernilo v katoliško Cerkev.

V Velehradu na Moravskim bo l. 1863 tavitletni spomin, kar sta bila prišla ss. Ciril in Metod na Moravsko. Ze zdaj jih na tavitente tje roma, Boga hvalit za neprecenljivo milost, ki jo je slovenskim narodam po tih svetnikih skazal. Sveto leto bo terpelo celo leto. — Bog daj, de bi se do tistiga časa še veliko ločenih grekov k svoji materi katoliški Cerkvi obrnilo. Morebiti Bog tudi k poživljevanju slovenske bratovšine ss. Cirila in Metoda za tisto prelepo tavitletnico kaj obudi?

V Freiburgu so napravili novo bratovšino sv. Mihela, ki ima nalogo, delati za poživljenje kersansko-katoliških misel sploh, posebej pa za ohranjenje in brambo nežaljih pravic sv. rimskiga Stola. Ta družba je posebno za svetne ljudi, desiravno duhovni niso izločeni; svetni jo bodo vodili. Sv. Oče so jo slovesno poterdili. Družniki so dvojne ločine, namreč: 1. taki, ki v imenovani namen le molijo, 2. taki, ki zraven tega tudi po 1 krajc. na mesec plačujejo. V nadškofijski stoljni cerkvi v Freiburgu bo torej mati bratovšina, drugod se zamorejo podružnice napraviti. — Ta bratovšina je prav primerno sv. Mihelu darovana, zakaj dandanašnji boj, kakor kaže, je zoper Luciferja, ki hoče vse pravice preverniti, luč v temo in temo v luč spreobniti, krivici pečat pravice pritisniti, pravico pa zatreti.

V Parizu je bil majhen ruski gluhomutec zročen učenici, ki je imela več uma in vednosti mem navadnih rednic pri gosposkih deržinah. Otrok je bil pohleven in prav brihten, torej ubogi učenici prav pri sercu in je vso bistrumnost natezala, de bi z družimi gojenci v enaki stopnji napredoval. Ko je otrok bistro glavo za učenje razodeval, jo je še bolj častizeljnost gnala in je kopernela, otroku pridobiti, kar mu je bila natora odpovedala; po cele noči je tuhtala in brala, ter mnogo poskušala. Poslednjič se ji luč uterne; čisto se prepriča, de v žeplenim hlipu ali eteru (Schwefeläther) je zadostna moč, gluhipu sluh dati. Torej začne in sem ter tje kake kapljice tega hlipa otroku v ušesi kane in gre sčasama dalje do 10 kapljic. Zdravilo se je poterdilo. Otrok spresliši v kratkim času. Govorjenje je bilo sicer še delj časa nepopolnoma, se je pa po celnikov ali kirargovi pomoči za čudo zboljšalo. Sloves tega ozdravljenja se je razširil na vse strani. Zdravilo se je nad neštevilnimi ljudmi v vsih stopnjah gluhosti skušalo in vselej z dobrim nasledkam poterdilo. Odbrani zdravniški zbor se je v prid znajdnice izrekel. Dobila je veliko darilo za imenitne znajdbe in številne pohvalne pisma od veliko strani. Pri vsim tem je pa konec te osrečene iznajdnice za-njo žalostin, ker vsled tuhtanja, skerblijivosti, čutja in dela je bil njen duh opešal in bila je neozdravljivo nōra v norišnico „Montmartre“ pripeljana. (Weekly Register, Kath. Bl.) — Kar tiče to zdravilo, gre v zdravnikovo versto in rabsodbo, zgodba sama pa kaže, de prevelika in zlasti prenagla spremenjava revšine in nizkosti v bogastvo

in imenitnost, zlasti kjer je častizeljnost, je rada človeku nar veči nesreča, kar je skušnja že dostokrat poterdila. „Zufrieden macht arm, zufrieden macht reich: wir alle sind Menschen, wir alle sind gleich,“ — ali z drugimi besedami: „Fajfa, patnošter, pa kos kruha: pa sim dober.“

Ogerska nekdanja puntarja Košut in Klapka sta mende v Pariz prišla.

Rimsko. Med številnimi radovoljci za papezevo vojno je tudi mlad turšk oficir, Omer-pašetov priročnik ali adjutant, ki se ob enim k sv. keretu pripravlja. — Slavitni kardinal Wiseman (Vajzman) je nevarno bolan. Drugo naznanilo pravi, de je bil hudo bolni kardinal že poslednje sv. zakramente prejel, v nar večim terpljenji pa se je spomnil, de bo naslednji dan zvel. Benedikt Labre za svetnika razglašen, se ma priporoči in kmal nato so minule nar hujsi bolečine, ter zdravje počasi na bolje gre. Bog ne daj, de bi taki stebri sv. Cerkve padali.

Sardinski poslanec Merchese Cantone di Ceva v Monakovim se je službi odpovedal, ko je dobil vradno naznanilo, de je Romanja s Sardinijo sklenjena. Ko zvest katoličan ni hotel v nevarnosti biti, se v kraljevo izobčenje zaplesti. Veliko zgledovanje je zbudil ta sklep verniga moža pri poslanskim zboru (diplomatiškim koru) v Monakovim. Ko bi bilo dosti tacih mož, bi tudi Napoleon in Viktor Emanuel drugač gospodarila; tode: „veliko je pokicanih, malo izvoljenih.“

Iz Piemonta in pritaknjenih okrajaj, pravijo, meni čez 200 duhovnov izseliti se in v Mantovi in Veroni prebivališa iskati, dokler papež ne odločijo, kam bo ž. ajimi. (Morebiti bi bilo dobro, ko bi se jih dosti obilna množica med zamurce podala, ker jih laški zamurci preganjajo.)

Iz Turina vedó „Kath. Bl.“: Ker je bil florenški nadškof o prihodu Viktor Emanuela „kazni vredno“ slabost razodel ter kralja v Cerkvi pozdravil, torej sv. Oče v posebnim pismu laškim škofam pravila dajejo, kako naj se v sedanjim stanu obnašajo. Po tem pismu naj duhovstvo vestno pokaže, de za pravično in sveto reč se tudi marterstva ne boji, ko bi bilo treba. V deržavah, pravi pismo, nad katerimi piemonteski kralj zapoveduje, je Cerkev v nasilstvu, kakorsno je v nar hujsih časih poprejsnjih preganjanj komej poznala. Sv. Oče v pričujočnosti nimajo družiga pomočka, se ti sili ustaviti, razun de škofam velevalo, ako ne čutijo duhovne moči v sebi, se sili ustavljeni, de naj svoje škofije zapusté in v Rimu boljših časov čakajo, ker pri taki oddaljavi bo prid sv. Cerkve in katoliškiga kersanstva manj terpel, kakor pa ko bi duhovstvo nadalje, če tudi le prisiljeno, krivično vlado nekako poterdovalo.

V Piemontu in prigrabljenih deržavah čezdalje bolj duhovne zapirajo. Govori se od svobode in enako pravice vsih, le duhovstvu se odrekuje. Samovoljno, kakor pišejo „Kath. Bl.“, ali pa na samo natolcovanje pridejo v stanovanja nar imenitniših in zaslužniših duhovnih pastirjev, jih prerijejo od kleti do ispe, in poslednjič peljejo prebivavca z vojaškim spremstvom v ječo, kjer mora v terdih nadlogah dolgo brez zaslišanja prebiti. „Armonia“ skliče pri takih grozovitih samosilstvih: Spielberg pac ni v Bernu, ampak v Piemontu! Res de, v Spielbergu so se pokorili hudodelniki za svoje hudodelstva, v Piemontu pa se z nar praznišimi natvezami nar zaslužniši duhovni zapirajo. Ta osoda je zadela dva pridigarja v Genvi, dva fajmostra v Milanu, njih več v Romanji; v Turinu so zaperli tri jezuite, ki so od leta 48 tamkaj v pokoji živeli. — Pregnanimu pizanskimu kardinalu Corsi-u je že davno pregnani vikši škof turinski prav ljubeznjivo tolažilno pismo pisal v Turin, in mu srečo voši, de zavoljo Kristusa preganjanje terpi, in voši tudi mestu Turinu srečo, de ima tako častitiga spoznavavca med svojimi zidovi. — Ko je bil kardinal Viale Prelà v Bolonji za smert bolan, so rekli, njegova bolezen je le jezuitska potuha. Serčno je želel kardinal še enkrat govoriti s svojim provikarjem msgr. Ratta-m, ki je bil že v ječo

vtaknjen. Neki vikši duhoven gre k intendantu (jetniškemu vikšimu), in se ponudi, de hoče ta čas sam v ječi ostati, ako provikarju privolijo, de kardinala vikšiga škofa še poslednjic obišče. Ni bilo pripušeno. Dragi dan je kardinal umrl. Pri ti priči se polasti intendant oskerbnitva vsih škofijskih posestev in vsih tistih pobožnih založb ali štiftung, ki so bile v kardinalovi oskerbnii. — Pri odpeljevanji kardinala Corsi-a se je mestni prefekt prav sirovo obnašal, vojaški častnik pa prav spoštljivo. Ko je stotnik svojo roko položil na kardinalovo ramo in s tem na znanje dal, de se mu sila dela, je kardinal dal v zapisnik spisati, kaj se je tisti večer godilo, in v zapisniku je bilo tudi opomnjeno, de vsi, kateri so k vjetju kardinalovemu djansko pripomogli, so cerkvenim kaznim zapadli. Bilo je četert na enajst ponoči, ko je kardinal jetnik v voz sedel. Oberne se nato k svojimu tajniku, rekoč: „Opraviva zahvalno pesem ter zahvaliva Gospoda, ki naji je terpljenja vredna storil.“ Karabinarji, ki so bili na straži, so vidili, kako je zraven kapitelna in duhovstva tudi veliko število svetnih iz naj imenitnejših deržin prihajalo v nadškofijski dvor, svojimu vikšimu pastirju milovanje skazovat. Vender se „Monitore tuscano“ ni sramoval lagati, de je vjetničenje kardinala sploh dopadlo.

— „Gazzetta di Turino“ pripovedujejo, de je dvajset korarjev v Piačenci zapertih in v Turin odpeljanih. — Kardinal Viale Prelà je na smertni postelji duhovstvo in vse prosil, de naj Stolu sv. Petra in papežu zvesti ostanejo. Ljudstvo odzunaj in v cerkvi je bilo silno ginjeno, ko je to slišalo. Bolonjezi so dihteli po peresih in družih rečeh ranjiga, de bi si jih v spomin ohranili; v neko vas so mogli ruto poslati, de se si jo ljudje med seboj razdelili. Magistratu, profesorjem, vradnikam in akademijemskim družnikom je bila piemonteska vradnja prepovedala, se pogreba vdeleževati. So se pa drugi vdeleževali; 500 jih je bilo samo z gorečimi svetili; obilna je bila množica gospejska iz imenitnih rodovin itd.

— 3. t. m. je prišel v Milan na grad voz s 7 duhovni, samostanskimi in redovnimi. — V Lunigiani sta duhovna rektorja iz Bibole in Posare zaperta. — V Modeni je neki mnih rekel, de nima z vradnjo nič opraviti in se ni hotel skazati; briški komisar je torej za dobro spoznal, mu palce v lisice djati. — V Turinu je bil 6. t. m. neki korar stoljne cerkve vjetničen. — Preganjanje duhovstva v srednji Italii nima konca; vsaki dan se sliši od zapora fajmoštrov in družih duhovnov. — Iz Rima z zanesljivostjo pišejo, de noben duhoven v srednji Italii se ni vdeležil vstavigniga obhajanja, namreč godú zavolj prigrabljenih novih okrajn.

— V starih piemontskih okrajninah je 14 škofij osirotelih in 2 vikši škofa sta v pregnanji.

Po prvim puntu v Palermi so vsi listi naznaovali, de je bil samostan La Gancia puntarsko ognjiše, in de je 13 mnihov padlo, drugi de so bili vjeti. O. Serafin, samostanski prednik, je to reč zdaj razjasnil. Mnih so že več let samostanski del pri tléh, v kteriga zunaj samostana deržé vrata, v najem dajali. V ta kraj so bili puntarji skrivaj orožja navlekli. V dan hrupa so mnih neprevidama napadli in vrata zaperli. Vojaki prederó v samostan in vse odpeljejo, tudi 48 mnihov, ki niso imeli nič orožja. Časniki so pisali, de jih je bilo 13 pobitih, ni pa bil le eden ne.

Garibaldi na poropanim Sicilskim v vojašino jemlje, deli občinske posestva med svoje roparje, obeta po 40 cekinov begunam napolitanskih tujih kardél itd., vse v imenu sardinskiga kralja. — Ma zzini terdi, de ni bil Sicilijanam k puntu dražečiga pisma pisal; pravi pa, de z Garibalditam v edinosti dela.

V zveznih amerikanskih deržavah je bilo v kakih 10 letih 95 duhovnov posvečenih. Umerli pa so 3 škofje (med njimi Neumann iz Filadelfije, kteriga truplo skorej čez 4 tedne še ni imelo nič mertvaškiga duha), in 40 duhovnov. Vender pa se pomanjkanje duhovnov ne manjša, ampak rase. — V novim Jorku so katoličani jeli mlade ljudi za papeževo vojsko nabirati. Kardelo ondotnih Ircov je že dokončano, nad 5000 junakov je oboroženih in pripravljelih. 12.000 (?) jih je bilo pred kratkim že odjadralo, čez 2000 jih je imelo kmal nasledovati.

Na Irskim nabiranje novincov za papeževo vojno svoj pot dobro napreduje; že jih je 1200 na Rimsko odjadralo, in čez 2000 jih je neki na potu. Krivoverski časniki révsajo, in vlada je pristop v papeško vojno prepovedala, ne more pa prepovedovati izseljenja mladiga ljudstva. — Zoper tako pošastno roparstvo, kakor je zdaj, bi se moglo vse vzdigniti, kar koli pravico ljubi, naj bo ktere koli si vere. Britko bodo plačevali manjši posestniki, ki zdaj škodoželjno gledajo ropanje večjih posestnikov: prišla bo tudi na nje versta! Takrat se bo zbudila nemarnost, ali prepozno se bo kremžiti.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Gosp. Francu Valdekerju, duh. pom. pri sv. Petru v Ljubljani, je fara Radeče podeljena. G. Blaž Muhovec, počivavnik v Teržiču, pride za duh. pom. v Begnje. Gosp. Mih. Borcu, fajmostru na Trati, je privoljeno v pokoj se podati. Fara Trata je torej 30. u. m. razpisana.

V teržaški škofii. Gosp. Jož. Ceme-tu je podeljena lokalija Barkola. Umerla sta gg.: Jož. Del Calice, na zdravlilstvu v Terstu, in Jak. Medved, fajmošter v Malmovrasi.

POVABILO

k naročevanju na

„ZGODNJO DANICO“

za družiga pol leta 1860.

Pozno, pozno je že! Priljudno torej prosimo častite in prečastite bravece, in druge, kateri „Zgodnjo Danico“ želé, naj se brez pomude na njo naročijo v poštnine oprostenih pismih ali po družih potih. Vsim gospodam dopisovavcam, bravcam in prijatlam našiga cerkveniga lista naj priserčniši hvala in zahvala!

„Zgodnja Danica“ veljá za pol leta:

Po pošti pošiljana	1 gold. 35 kr.
V tiskarnici sprejemana	1 „ 6 „
Luka Jeran, vrednik.	Jožef Blaznik, založnik.